

טור ליקוט

הרב מנחם מענדל רייצס

חלק טז | תשא | שיחה ד'

באגרותיו של הרבי מוצאים אנו שהוא מבקש מהחסידיים לכתוב אליו, לדווח לו מכל מה שמתרחש, באופן מפורט, תדיר וסדיר.

אלא שכאשר שמשקיעים בכתיבה ומאריכים בה – מצפים ל'משוב', מענה והתייחסות, ולא תמיד זה הגיע כל-כך מהר. לא אחת הדגיש הרבי וביקש שימשיכו לכתוב לו גם אם התשובה ממנו מתמהמהת, והבהיר שזו תוצאה של העומס הרב והזמן המצומצם.

ופעם חשף הרבי את סדר העדיפויות שלו, וגילה שיש דין קדימה לאלו ש'רחוקים' יותר, כך שדוקא החסידיים ה'קרובים' נדרשים להתאזר בסבלנות (אג"ק חט"ז ע' קסא וע' שנז):

"משתדלים לענות תחילה לאותם האישים ואותם הענינים שעלולים לטעות גסה או לקלקול גס או שיקפידו – מה שאין כן הנמצאים בפנים, הרי בודאי שלא יקפידו, וכן שלא יטעו באופן החמור, ולכן בא המענה על שאלותיהם לאחר זה".

והביא הרבי דוגמא להנהגה זו ("בדקות") מדברי שלמה המלך בעת חנוכת בית המקדש (מלכים-א, ח):

שלמה מבקש מהקב"ה שהתפילות שמתפללים בבית זה יתקבלו לרצון, והוא מזכיר בענין זה גם את תפילותיהם של הנכרים, שיבואו מארץ רחוקה להתפלל בבית המקדש. אלא ששלמה 'מפלה לטובה' את הנכרים, ובעוד ביחס לתפילתו של יהודי הוא מגביל את כח התפלה ואומר 'וְנִתְּתָ לְאִישׁ כָּכָל דְּרָכָיו אֲשֶׁר תִּדְעֶה אֶת לְבָבוֹ' (כלומר: לא בכל תנאי), הרי ביחס לתפלת הנכרי אומר שלמה 'אֲתָה תִשְׁמַע הַשָּׁמַיִם מִכּוֹן שְׁבִתְךָ וְעֵשִׂיתָ כָּכָל אֲשֶׁר יִקְרָא אֵלֶיךָ הַנֹּכְרִי!' למה דוקא משאלותיו של הנכרי אמורות להתממש בכל מצב?

מסבירים חז"ל (הובא ברש"י), שיהודי הוא 'משלנו', ואם תפלתו לא תתקבל במילואה הוא יבין שכנראה יש פגם במעשיו והוא צריך לתקן את עצמו; אולם הנכרי ה'זר' לא יבין את המסר הזה והאכזבה שלו תביא אותו למקומות אחרים – ולכן אין ברירה אלא למלא את משאלותיו ותפלתו, גם אם לא מגיע לו.

השיחה השבועית - 'לקוטי שיחות' חלק טז שיחה ד' לפרשת כי תשא – עוסקת בתופעה מתוך פרשת השבוע, שבה דוקא ה'זרים' יוצאים מורווחים.

היה זה לאחר חטא העגל, כאשר משה רבינו הצליח להסיר את הקטרוג שאיים על כלל ישראל, אבל אלו שהשתתפו בפועל ממש במעשה העגל לא יצאו נקיים. ובפרטיות, מחלק רש"י (לב, כ) את החוטאים לשלוש קבוצות:

היו שחטאו ב'עדים והתראה', והם נידונו במיתת סייף (בחרב) – על ידי בני לוי שביצעו את פסק הדין, ועל כך נאמר (לב, כח) "וַיִּפֹּל מִן הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא כְּשִׁלְשַׁת אֲלָפֵי אִישׁ";

היו שחטאו בנוכחות עדים, אבל לא 'התרו' בהם, כך שבית הדין לא יכול היה לדונם, והם נהרגו במגפה שבאה עליהם מן השמים – וכמו שכתוב (לב, לה) "וַיִּגַּף ה' אֶת הָעָם עַל אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל";

ועוד היו כאלו שחטאו בהצנע, ללא הוכחה, וכנגדם הופעלה 'בדיקה' מיימית מיוחדת, בדומה ל'בדיקה' המוכרת מאשה שחשודה בחטא כנגד בעלה. על כך נאמר (לב, כ) "וַיִּקַּח אֶת הָעֵגֶל אֲשֶׁר עָשׂוּ וַיִּשְׂרֹף בְּאֵשׁ וַיִּטְחֶן עַד אֲשֶׁר דָּק וַיִּזֶר עַל פְּנֵי הַמַּיִם וַיִּשְׁק אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", ומפרש רש"י: "נתכוין לבודקם כסוטות.. **שבדקום המים** וצבו בטניהם".

ובכן, כשנדייק נשים לב להבדל לשוני:

בשתי הקבוצות הראשונות נאמר לשון "עם" – "ויפול מן העם", "ויגוף ה' את העם"; ואילו בכת השלישית נאמר "וַיִּשְׁק אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל".

המשמעות הפשוטה של הבדל זה היא, שה'בדיקה' המיוחדת הופעלה דוקא כנגד 'בני ישראל' במובן המצומצם, אלו שהם צאצאים של אברהם, יצחק ויעקב; וזאת בשונה משני העונשים האחרים, שהם נאמרו ביחס ל'עם' במובן הרחב, כולל הערב-רב – הגרים שהצטרפו לישראל בעת צאתם ממצרים.

*

כיצד ולמה הצליחו דוקא הערב-רב, אלו שמקרוב באו, לקבל 'פטור' מחובת הבדיקה?

בדוחק היה אפשר לפרש, שלא היה זה 'פטור', אלא שלא היה בתוך הערב-רב מי שחטא **בהצנע** – כולם חטאו **בגלוי ובפרהסיא**, כך שקיבלו כבר את העונשים הקודמים בסדרה;

אבל בשיחה מוסבר שהמציאות לא היתה כזאת, וכן היו מתוך הערב-רב כאלה הראויים לבדיקה. והעובדה שלא נתנו להם להיבדק (כך שהם הרוויחו ונשארו בחיים), היא משום שזה פשוט לא מתאים להם:

כאמור, רעיון הבדיקה היה בדומה לאשה החשודה בחטא כנגד בעלה ('סוטה'), שמשקים אותה במים מיוחדים שגורמים לה, רחמנא ליצלן, לנזק בלתי הפיך במקרה שהיא אכן עשתה את העבירה.

בדיקה זו מתאימה דוקא במקרה של **אשה נשואה**, שיש קשר חזק בינה לבין בעלה, ואז המים 'מזהים' את הבגידה ופועלים בהתאם – ובנידון דידן, זה מתאים ל'בני ישראל' המקוריים, אלו שהקשר שלהם עם הקב"ה חזק ואמיץ, ומעשה העגל נחשב כבגידה חמורה;

אולם הערב-רב מלכתחילה לא זכו לקשר המיוחד והחזק הזה עם הקב"ה, כך שמעשה החטא שלהם אין לו כל דמיון לאשה נשואה שפגעה בבעלה. לכן לא היה מתאים 'לבודקם כסוטות', והם נשארו בחיים.

[כל זה הוא רק נקודת ההתחלה של השיחה, ובהמשכה בא ביאור ארוך, פנימי ועמוק על כך שדוקא החוטאים שבערב-רב זכו (בחלקם) להישאר בחיים, יעויין שם].

***